

Styre – valgprosesser og evaluering

Skien kommune

2018 :: 406 009

Innhold

Sammendrag	1
1 Innledning	4
1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger	4
1.2 Metode	4
1.3 Kriterier	5
1.4 Høring	6
2 Valgprosess.....	7
2.1 Kontrollkriterier	7
2.2 Bruk av valgkomite – status i utvalgte selskap	8
2.3 Kompetanse	9
2.4 Vurdering av valgprosess	10
3 Styresammensetning	12
3.1 Kontrollkriterier	12
3.2 Styresammensetning – status i utvalgte selskap	13
3.3 Vurdering av styresammensetning	15
4 Styreopplæring og styreevaluering	17
4.1 Kontrollkriterier	17
4.2 Evaluering og opplæring - status i utvalgte selskap	17
4.3 Vurdering av styreopplæring og styreevaluering.....	18
5 Konklusjoner og anbefalinger	19
5.1 Konklusjoner	19
5.2 Anbefalinger.....	20
Vedlegg	21
Vedlegg 1: Høringsuttalelser.....	22

Foto forside: Svilen Milev, www.effective.com

Sammendrag

Bestilling og bakgrunn

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Skien kommune i sak 52/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av Skien bystyre i sak 132/16.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstilling:

I hvilken grad er kommunens føringer formidlet og gjennomført når det gjelder valg av styremedlemmer, styreevaluering, styresammensetning og kompetanse?

Metode

Eierskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Skien kommune har vedtatt en eierskapsmelding som gir føringer for hvordan kommunen skal håndtere sine eierskap. Eierskapsmeldingen gir samtidig signaler til selskapene om hva eier ønsker. Skien kommune har sendt eierskapsmeldingen til selskaper som kommunen eier alene eller sammen med andre. Vi har vurdert hvordan eierskapsmeldingen og ev. andre relevante føringer er fulgt opp i følgende selskap:

- Grep Grenland AS - Skien kommune eier 49 %
- Vekst i Grenland IKS - Skien kommune eier 44%
- Ibsenhuset AS - Skien kommune eier 100 %
- Mersmak AS - Skien kommune eier 42,72 %

Funn og vurderinger

Valgprosess

Skien kommune skriver i sin eierskapsmelding at styrene skal søkes sammensatt ut i fra selskapenes behov for kompetanse, kapasitet, mangfold og uavhengighet. Valg av styrer/nominering av kandidater til styrer skal ifølge eierskapsmeldingen skje i de politiske partier/partigrupperinger. Skien kommune følger ikke KS sine anbefalinger om å bruke valgkomite ved valg til selskapsstyrer. Vi kan generelt si at den ordningen som Skien kommune har valgt, medfører risiko for at politisk tilhørighet blir prioritert ved styrevalg framfor fremfor kompetanse og personlig egnethet. Ordningen er også lukket og lite formalisert.

Tre av de fire selskapene som er valgt ut til eierskapskontrollen, bruker valgkomite ved styrevalg. Bare Vekst i Grenland IKS har bruk av valgkomite regulert i selskapsavtalen. De to aksjeselskapene har ikke bruk av valgkomite regulert i sine vedtekter, men bruker likevel valgkomite ved styrevalg.

Styresammensetning

Selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS er ikke i samsvar med IKS-loven § 4 når det gjelder bestemmelsen om antall medlemmer i styret: Antall medlemmer må angis med fast tall.

Eierskapsmeldingen gir føringer om at selskapsstyrer som hovedregel bør ha tre til fem medlemmer. Av de fire selskapene som er valgt ut til denne eierskapskontrollen har tre av selskapene styrer med mer enn fem medlemmer. Ibsenhuset AS har åtte medlemmer i styret, herav én ansattrepresentant. Ibsenhuset AS er heleid av Skien kommune, og her kunne kommunen som eier alene besluttet at styret skulle ha færre medlemmer. De andre selskapene eier Skien kommune sammen med andre, og da er det eierne i generalforsamling som ved vanlig flertall bestemmer størrelsen på styret.

Ibsenhuset AS og Grep Grenland AS har ikke lovlig kjønnsrepresentasjon i sitt styre. De to andre selskapene har lovlig kjønnsrepresentasjon.

Styrene er ellers valgt med en funksjonstid og størrelse som er i samsvar med vedtekter/selskapsavtale. Eierskapsmeldingen gir ikke føringer når det gjelder ordning for valg av vara. KS anbefaler at det velges numerisk vara. Bare Vekst i Grenland IKS har valgt numerisk vara til styret. Mersmak AS har ikke valgt varamedlemmer. I de to andre selskapene er det valgt personlige varamedlemmer.

Mersmak AS, Vekst i Grenland AS og Grep Grenland AS har ikke oppdatert styreinformasjon i offentlige registre.

Styreopplæring og styreevaluering

Eierskapsmeldingens føringer om styreevaluering og styreopplæring er fulgt i tre av de fire selskapene. Bare Mersmak AS har ikke gjennomført styreevaluering eller styreopplæring. Alle selskapene har styreinstruks.

Anbefalinger

På bakgrunn av det vi har sett i eierskapskontrollen, har vi følgende anbefalinger:

- Skien kommune bør som eier sikre lovlig kjønnsrepresentasjon i styrene til Ibsenhuset AS og Grep Grenland AS.
- Skien kommune bør som eier sikre at selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS er lovlig når det gjelder antall styremedlemmer.
- Skien kommune bør vurdere å gi føringer om bruk av valgkomite og numerisk vara i sin eierskapsmelding.
- Skien kommune bør vurdere å vedtektsfeste bruk av valgkomite i Mersmak AS og Grep Grenland AS.

Mersmak AS, Vekst i Grenland IKS og Grep Grenland AS må sørge for oppdatert styreinformasjon i offentlige registre.

Skien, 5. januar 2019

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Skien kommune i sak 52/18. Bakgrunnen for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av bystyret i sak 132/16.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstilling:

I hvilken grad er kommunens føringer formidlet og gjennomført når det gjelder valg av styremedlemmer, styreevaluering, styresammensetning og kompetanse?

Skien kommune har eierskapsmelding som sist ble revidert og endret av bystyret i våren 2018. Eierskapsmeldingen er sendt ut til alle selskap som Skien eier helt eller delvis.

1.2 Metode

Denne kontrollen er en eierskapskontroll. Kontrollen er gjennomført i samsvar med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80 og forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Eierskapskontrollen er rettet mot eier, dvs. Skien kommune. Kontrollutvalget har valgt ut fire selskap der kommunen er eier. Vi har undersøkt og vurdert i hvilken grad Skien kommune har fulgt opp sin egen eierskapsmelding og eventuelle andre relevante føringer i forvaltningen av disse eierskapene. Følgende selskap er valgt ut:

- Grep Grenland AS - Skien kommune eier 49 %
- Vekst i Grenland IKS - Skien kommune eier 44%
- Ibsenhuset AS - Skien kommune eier 100 %
- Mersmak AS - Skien kommune eier 42,72 %

Grep Grenland AS, Vekst i Grenland IKS og Ibsenhuset AS er offentlige eid, og kontrollutvalget har innsynsrett i offentlige eide selskap, jf. kommuneloven § 80. Mersmak

AS har private eiere, og kontrollutvalget kan ikke kreve innsyn i slike selskap. Vi har bedt selskapet om innsyn, og vi har fått den informasjonen vi har bedt om.

Vi har gjennomgått kommunens eierskapsmelding. Fra kommunen og selskapene har vi innhentet:

- selskapenes vedtekter
- protokoller fra generalforsamlinger
- informasjon om valgkomite og ev. valgkomiteens arbeid
- informasjon om styreopplæring
- årsmeldinger
- styreinstrukser
- informasjon og dokumentasjon av styreevaluering
- relevante bystyrevedtak

Vi har skriftlig bedt om informasjon fra kommunen om hvordan eierskapsmeldingens føringer om styremedlemmers kompetanse blir praktisert. Vi har ikke gjennomført intervjuer i kommunen eller i selskapene.

Eierskapskontrollen er tidsmessig avgrenset til styrevalg gjort i 2017 og 2018.

Kontrollen er gjennomført av Anne Hagen Stridsklev.

Personopplysninger

I forbindelse med denne eierskapskontrollen har vi behandlet personopplysninger som navn og epostadresse til ansatte i kommunen og de aktuelle selskapene. Vi har også behandlet personopplysninger styremedlemmers bakgrunn og kompetanse

Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 80 andre ledd. Vi behandler personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på vårt nettsted www.tekomrev.no.

1.3 Kriterier

Kriterier for vurderingene i rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- lov 29. januar 1999 om interkommunale selskap (IKS-loven)
- lov 13. juni 1997 om aksjeselskap (asl)

- KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll
- Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse (NUES)
- Skien kommunes eierskapsmelding (KST 73/18)
- Selskapsvedtekter/selskapsavtale

1.4 Høring

Utkast til rapport er sendt på høring til kommunen og de selskapene som er omfattet av kontrollen. Vi har fått hørings svar fra kommunen, Ibsenhuset AS og Vekst i Grenland IKS. Høringsuttalelsene ligger i vedlegg 1 i rapporten.

2 Valgprosess

2.1 Kontrollkriterier

Bruk av valgkomite og valgprosess

KS anbefaler at det bør vedtektsfestes bruk av valgkomite ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper. Det er også anbefalt at valgkomiteen begrunner sine forslag.

Skien kommunes eierskapsmelding sier at valg av styrer og råd skal avgjøres på en slik måte at kommuneloven § 36 om forhåndvalg etterleves. De enkelte partier/grupperinger avgjør selv sine valg av representanter. Valg av styremedlemmer foregår i de enkelte partigrupperinger. Det største partiet/grupperingen avgjør kjønns sammensetningen av styret, fordi de velger den første representanten.

Eierskapsmeldingen sier at for å følge opp eierskapsmeldingens føringer om kompetanse for styremedlemmer bør ordfører sammenkalle gruppelederne for å vurdere den samlede kompetanse til de styremedlemmer som ønskes valgt inn i de enkelte styrer. Ifølge eierskapsmeldingen kan dette anses som en forberedende valgkomite.

Valg til styrer i selskap som kommunen eier sammen med andre, bør ifølge eierskapsmeldingen foregå slik at eierne/ordførerne i forkant drøfter krav til kompetanse for styremedlemmer. Dette gjelder dersom det ikke er bestemt noe annet om styrevalg i selskapenes vedtekter.

Det er anbefalt (NUES) at valgkomiteen har kunnskap om resultatene fra styrenes egevaluering. Skien kommune gir i sin eierskapsmelding føringer om at styrene skal foreta egevaluering, men gir ikke føringer for hvordan evalueringene skal brukes.

Kompetanse i styrer

KS anbefaler (anbefaling nr. 9) at styret bør gjenspeile og representere selskapets behov, og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen økonomi, organisasjon og om markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og ha en interesse for selskapets formål.

Skiens eierskapsmelding fastslår at det er bystyret som har ansvar for at styret settes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et velfungerende og

kompetent styre. Ifølge eierskapsmeldingen skal styrene søkes sammensatt ut fra behov for kompetanse, kapasitet, mangfold og uavhengighet. Kompetansekravet skal vurderes i lys av:

- kunnskap om aksjeloven, kommuneloven, IKS- loven og andre relevante lover, forskrifter og avtaler som har betydning for selskapets drift,
- kunnskap om selskapets formål, vedtekter, organisasjon og historie,
- kompetanse om private og kommunale regnskapsprinsipper, evne til å lese økonomiske utviklingstrekk og foreta nødvendige grep når det anses nødvendig,
- kompetanse på offentlig forvaltning og de politiske og samfunnsmessige utfordringene til enhver tid,
- spesialistkompetanse og erfaring på et eller flere områder som for eks. juss, økonomi, markedsføring, forvaltning, kommunalkunnskap, teknikk, HMS, ledelse, organisasjon og media,
- kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen, og
- kunnskap om konkurrerende/andre virksomheter innen samme segment

Ifølge eierskapsmeldingen kan enhver som har rett til å utpeke styremedlemmer fritt velge personer som ikke er folkevalgt. Det bør vurderes særskilt for hvert enkelt styre om representasjon også skal hentes utenfor det politiske eierskap.

Dette gir følgende kontrollkriterier:

- Kommunalt eide selskaper bør ha valgkomite.
- Bruk av valgkomite bør være regulert i vedtekter og selskapsavtaler.
- Valgkomiteens innstilling bør være begrunnet.
- Styrene skal settes sammen ut i fra selskapenes behov for kompetanse, kapasitet, mangfold og uavhengighet.

2.2 Bruk av valgkomite – status i utvalgte selskap

Ibsenhuset AS

Ibsenhuset AS har ikke valgkomite regulert i sine vedtekter og bruker heller ikke valgkomite til å innstille til styrevalg.

Mersmak AS

Mersmak AS har ikke regulert bruk av valgkomite i sine vedtekter. Vi har fått dokumentasjon som viser at en valgkomite bestående av tre personer innstilte til valg av styre i 2018.

Valgkomiteens innstilling er ikke begrunnet. Ifølge selskapet er valgkomiteen valgt av generalforsamlingen.

Vekst i Grenland IKS

Selskapsavtalen sier at en valgkomite bestående av ordførerne i deltakerkommunene skal forberede valget og innstille styrekandidater. Vi har ikke dokumentasjon som viser hvordan valgkomiteen har jobbet ved valg av nye styremedlemmer i 2018. Vi har heller ikke sett begrunnelse for innstillingen av nye styremedlemmer.

Grep Grenland AS

Selskapet har ikke valgkomite regulert i sine vedtekter. Selskapet opplyser at det er praksis at ordførerne i deltakerkommunene er både valgkomite og generalforsamling. Vi har ikke dokumentasjon som viser hvordan valgkomiteen har jobbet ved valg av nye styremedlemmer i 2018. Vi har heller ikke sett begrunnelse for innstillingen av nye styremedlemmer.

2.3 Kompetanse

Føringer i eierskapsmelding

Skien kommune har omfattende føringer når det gjelder styremedlemmers kompetanse og egnethet. Vi har spurt ordfører om hvordan føringene om kompetanse blir praktisert. Hun skriver:

Valg av styremedlemmer foregår som regel etter en fordelingsnøkkel og kriterier noenlunde i tråd med representasjonen i bystyret. Den er til en viss grad kompetansebasert, men med ulik praksis fra parti til parti. Interesse for selskapet og bransjekunnskap e.l. er med årene tillagt større tyngde, og har ført til at partier fremmer forslag på styremedlemmer som ikke er del av de politiske miljøene. Men det skal heller ikke underslås at grad av politisk aktivitet fortsatt kan ha en viss gyldighet.

Skien gir føringer om styreevaluering i eierskapsmeldingen, se punkt 4. Ordfører sier at styrenes egenevaluering eller eventuelle behov som fremkommer i slik evaluering, ikke blir kommunisert spesielt til bystyret. Hun mener likevel at det er sannsynlig at de enkelte styremedlemmer i noen grad informerer sine partigrupper eller partigrupperinger om dette.

Selskapene

Grep Grenland AS gir ikke føringer for hvem som skal velges til styret i sine vedtekter. Administrerende direktør sier at det praksis kanskje er slik at vervene i kommunalt eide selskap i større grad fordeles etter politisk tyngde, enn av hensynet til selskapets behov for spredning i kompetanse. Han mener likevel at Grep Grenlands behov for bred kompetanse er godt ivaretatt gjennom dagens styresammensetning.

Selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS sier at ved oppnevning av kandidater skal valgkomiteen legge vekt på at flertallet av styremedlemmene rekrutteres fra offentlig og privat næringsliv, og at styret får den kompetansen som er nødvendig. Det valgte styret har medlemmer som har erfaring som folkevalgte/bakgrunn fra privat næringsliv.

Ibsenhuset AS og Mersmak AS gir ikke føringer når det gjelder styremedlemmenes bakgrunn og kompetanse i vedtektene.

2.4 Vurdering av valgprosess

Skien kommunes eierskapsmelding følger ikke KS sin anbefaling når det gjelder valgkomite. Bruk av valgkomite er viktigst i selskap med flere eiere, der hver eier ellers ville ha nominert sine kandidater, uten samordning. En valgkomite kan se selskapets behov for kompetanse under ett, og innstille styremedlemmer som har komplementær kompetanse og erfaring.

Skien kommune eier tre av selskapene i denne eierskapskontrollen sammen med andre eiere. Det fremgår av selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS at selskapet skal ha valgkomite. De to aksjeselskapene har ikke valgkomite regulert i sine vedtekter, men bruker likevel valgkomite ved styrevalg. Vi har ikke sett dokumentasjon som viser at valgkomiteene har begrunnet sine innstillinger slik som KS anbefaler.

Ibsenhuset AS er heleid av Skien kommune, og bruker ikke valgkomite ved valg av styrer. Etter eierskapsmeldingen er det de ulike partier/politiske grupperinger som nominerer kandidater til styrevalg. Videre skal gruppelederne samordne kompetansen og fungere som forberedende valgkomite. Vi har ikke undersøkt hvordan disse prosessene har fungert i ulike partiene. Vi vil generelt si at denne ordningen medfører risiko for at politisk tilhørighet blir prioritert fremfor kompetanse og personlig egnethet, samtidig som prosessene er lukkede og lite formaliserte.

Kommunen gir ikke føringer om at relevante resultater av styreevalueringer blir formidlet til valgkomiteer ev. andre som er ansvarlig for å nominere kandidater til styrevalg.

Vi vil ellers kommentere at det er uheldig at Skien i sin eierskapsmelding omtaler styremedlemmer som representanter. Medlemmer i styret i aksjeselskap og interkommunale selskap representerer ingen andre enn seg selv. Å omtale styremedlemmer som om de var kommunens representanter tilslører styremedlemmenes rolle og ansvar.

Vi vil også kommentere at det er generalforsamlingen/representantskapet som velger styre, ikke partier/partigrupperinger, jf. formulering i eierskapsmeldingen.

3 Styresammensetning

3.1 Kontrollkriterier

KS anbefaler at ordfører og rådmann som hovedregel ikke skal sitte i selskapsstyrer (anbefaling nr. 15). Skien kommune sier i sin eierskapsmelding at kommunalt ansatte kan velges til styrer i spesielle tilfeller.

Skien kommune sier i eierskapsmeldingen at kjønnkvoteringsregelen skal følges i selskapsstyrer. KS anbefaler (anbefaling nr. 11) at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon.

KS anbefaler (anbefaling nr. 14) at i selskaper der det er varamedlemmer til styret, bør en ha numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Skien har ikke gitt føringer om valg av varamedlemmer til styrer i selskaper der kommunen er eier.

Ifølge Skien kommunes eierskapsmelding er det normalt tilstrekkelig med tre til fem medlemmer i et styre, men det er bystyret som fastsetter antall medlemmer i vedtektene.

Dette gir følgende kontrollkriterier:

- Selskapene må ha styrer som er i samsvar med krav i lov og vedtekter/selskapsavtaler
- Selskapsstyrer bør ha tre til fem medlemmer.
- I interkommunale selskap og i aksjeselskap der kommunen eier minst 2/3 av aksjene skal begge kjønn minimum være representert i samsvar med IKS-loven § 10 eller aksjeloven § 20-6.
- Funksjonstid i styret og antall styremedlemmer skal være i samsvar med vedtekter/selskapsavtaler.
- Der det er varamedlemmer, bør det velges numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.
- Ordfører og rådmann bør som hovedregel ikke sitte i styrer.

3.2 Styresammensetning – status i utvalgte selskap

Antall styremedlemmer og funksjonstid

Styrer i aksjeselskap og interkommunale selskap velges for 2 år, med mindre annet fremgår av vedtektene /selskapsavtalen, jf. asl § 6-6 og IKS-loven § 10.

Ibsenhuset AS

Ifølge vedtektene skal selskapet ha et styre med åtte medlemmer, hvorav ett medlem velges av de ansatte. Varamedlemmer skal velges slik som generalforsamlingen bestemmer. Styret velges av generalforsamlingen for 4 år av gangen. Sittende styre ble valgt i 2016.

Mersmak AS

Ifølge vedtektene skal selskapet ha fra ett til ti medlemmer i styret. Generalforsamlingen beslutter hvor mange som velges. Styrets funksjonstid er ikke regulert i vedtektene, dvs. at styret skal velges for to år av gangen. Generalforsamlingen valgte styre bestående av åtte personer i 2018. Det ble ikke valgt vara.

Vekst i Grenland IKS

Ifølge selskapsavtalen skal selskapet ha et styre med fem til sju medlemmer. Ett medlem skal velges av de ansatte. Varamedlemmer er ikke regulert i selskapsavtalen. Styret velges for to år av gangen, jf. IKS-loven § 10. Representantskapet valgte styre bestående av fem medlemmer i 2018, herav var ett medlem valgt av de ansatte. Det er ble også valgt tre varamedlemmer, herav ett varamedlem valgt av ansatte.

Grep Grenland AS

Ifølge vedtektene skal selskapet ha et styre med seks medlemmer og seks varamedlemmer. Styret skal i tillegg ha fire medlemmer og fire vara medlemmer som er valgt av de ansatte, dvs. at styret totalt har ti medlemmer. Styrets funksjonstid er ikke regulert i vedtektene, dvs. at styret velges for to år av gangen. Generalforsamlingen valgte nye styre- og varamedlemmer i 2018.

Kjønnsrepresentasjon

Reglene om representasjon av begge kjønn i styret¹ gjelder i alle interkommunale selskap, jf. IKS-loven § 10 og i aksjeselskap der kommuner og fylkeskommuner eier to tredeler av

---

¹ Jf. aksjeloven § 20-6

aksjene, jf. koml § 80 a. Det er ikke krav om kjønnsrepresentasjon i styret til Mersmak AS, fordi den offentlige eierandelen er for liten. Det er krav om kjønnsrepresentasjon i de andre selskapene som er omfattet av denne eierskapskontrollen.

Selskap	Siste styrevalg	Kjønnsrepresentasjon i styret	Kjønnsrepresentasjon vara	Funksjonstid
Ibsenhuset AS	2016	Kvinner (2) Menn (5) Ansatt (1)	Kvinner (5) Menn (3) Ansatt (1)	4 år
Mersmak AS	2018	Kvinner (2) Menn (6)	-	2 år
Vekst i Grenland IKS	2018	Kvinner (2) Menn (2) Ansatt (1)	Kvinner (1) Menn (1) Ansatt (1)	2 år
Grep Grenland AS	2018	Kvinner (3) Menn (3) Ansattrepr: - Kvinner (2) - Menn (2)	Kvinner (5) Menn (1) Ansattrepr: - Kvinner (2) - Menn (2)	2 år

Tabellen over viser at det i sum er valgt 9 kvinner og 16 menn til selskapsstyrene. Ansattes representanter er holdt utenom. Alle styrelederne er menn.

Følgende selskap har ikke oppdatert styreinformasjon i offentlig register:

- Mersmak AS
- Vekst i Grenland IKS
- Grep Grenland AS

Numerisk vara

Ingen av selskapene har regulert i vedtekter/selskapsavtale at det skal velges numerisk vara. Vekst i Grenland IKS har valgt numerisk vara. Mersmak AS har ikke valgt varamedlemmer. I de andre selskapene er det valgt personlige varamedlemmer til styrene.

Ledende politikere/ansatte i styret

Hvis kommunen ønsker å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskaper som kommunen har eierandeler i, bør kommunen vurdere om vedkommende ofte vil bli inhabil som følge av rollekombinasjonen. Dersom inhabilitet vil inntre ofte, bør det vurderes om det er u hensiktsmessig å velge denne personen som styremedlem. På grunn av

virkningene av inhabilitet og avledet inhabilitet, er det anbefalt at ordfører og rådmann ikke bør velges til styrer i selskap der kommunen har eierinteresser.

Styreverv ²	
Ordfører Hedda Foss Five	Ikke registrert med styreverv november 2018
Rådmann Ole Magnus Stensrud	Ikke registrert med styreverv november 2018.

3.3 Vurdering av styresammensetning

Det er ikke krav om at antall styremedlemmer i aksjeselskap skal reguleres i vedtektene. Hvis størrelsen på styret ikke fremgår av vedtektene, er det generalforsamlingen med vanlig flertall som bestemmer hvor mange styremedlemmer som skal velges. Skiens eierskapsmelding sier at selskapsstyrer som hovedregel bør ha tre til fem medlemmer. Ibsenhuset AS har åtte medlemmer i styret, herav én ansattrepresentant. Ibsenhuset AS er heleid av Skien kommune, og her kunne kommune som eier alene besluttet at styret skulle ha færre medlemmer. Mersmak AS og Grep Grenland AS har også flere enn fem medlemmer i sine styrer. Disse selskapene eier Skien sammen med andre, og det eierne i generalforsamling som ved vanlig flertall bestemmer størrelsen på styret.

I interkommunale selskap skal antall styremedlemmer framgå av selskapsavtalen jf. IKS-loven § 4. Det ikke anledning til å sette intervall.³ Bestemmelsen i selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS som fastsetter at styret skal ha fra fem til sju medlemmer er derfor ikke lovlig.

Ibsenhuset AS og Grep Grenland AS har ikke lovlig kjønnsrepresentasjon. Ved beregning av kjønnsrepresentasjonen skal styremedlemmer, varamedlemmer og styremedlemmer som velges av de ansatte vurderes hver for seg. Det innebærer at et i et styre med sju medlemmer (uten ansattes representant) som Ibsenhuset AS har, må det være minimum tre av hvert kjønn. Det samme gjelder for vararepresentantene. De andre selskapene har lovlig kjønnsrepresentasjon i sine styrer.

Styrene er valgt med en størrelse og funksjonstid som er i samsvar med det som er regulert i vedtekter/selskapsavtale.

² Basert på oppslag i Proff.no 8. november 2018

³ Ot.prp.nr.53 (1997-1998) kapittel 9

Skien kommune gir ikke føringer om numerisk vara i eierskapsmeldingen. Ett av de fire selskapene har valgt numerisk vara.

Selv om Skien kommune åpner for at ordfører og rådmann i visse tilfeller kan velges til selskapsstyrer, var de ikke valgt som styremedlemmer i selskap i november 2018.

Vi vil ellers kommentere vedtekter i aksjeselskap fastsettes av generalsamlingen, ikke av bystyret, jf. formulering i eierskapsmeldingen.

4 Styreopplæring og styreevaluering

4.1 Kontrollkriterier

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. KS anbefaler at styret etablerer flere rutiner å sikre utvikling av nødvendig kompetanse (anbefaling nr. 12), herunder egnevaluering, styreinstruks og styreopplæring.

Skien følger opp anbefalingen fra KS, og gir føringer om at styrene skal foreta årlig egnevaluering både når det gjelder kompetanse og arbeid internt i styret. Skien har laget en mal for egnevaluering som styrene kan bruke. Skien sier videre i sin eierskapsmelding at styrene skal sørge for jevnlig ekstern styreopplæring om styrets ansvar og oppgaver, og at det skal utarbeides styreinstruks.

Aksjeselskap der ansatte har representasjon i styret, er pålagt å ha styreinstruks, jf. asl § 6-23.

Dette følgende kontrollkriterier:

- Styrene skal sørge for ekstern styreopplæring om ansvar og oppgaver.
- Styrene skal evaluere seg selv.
- Styrene skal fastsette styreinstruks.

4.2 Evaluering og opplæring - status i utvalgte selskap

Egenevaluering

Bortsett fra styret i Mersmak AS, har selskapsstyrene evaluert seg selv. Vekst i Grenland IKS har ikke rutiner for styreevaluering, men har likevel evaluert seg selv, sist i november 2016. Grep Grenland AS har nedfelt i sin styreinstruks at styret årlig skal evaluere seg selv og sin arbeidsform.

Styret i Ibsenhuset AS vedtok i 2017 at de skulle følge opp føringen i kommunens eierskapsmelding om å gjennomføre egnevaluering. Styret evaluerte seg selv våren 2017 og 2018. Det følger også av styreinstruksen at styreleder skal «*ta initiativ til å gjennomføre tiltak for å avdekke styrets kompetanse i forhold til selskapets strategi og forretningsplan*».

Selskap	Styreinstruks	Rutiner for egevaluering	Siste evaluering	Skriftlig/muntlig
Ibsenhuset AS	Ja	Ja	Vår 2018	Skriftlig
Mersmak AS	Ja	Nei	-	-
Vekst i Grenland IKS	Ja	Nei	November 2016	Skriftlig
Grep Grenland AS	Ja	Ja	Desember 2017	Skriftlig

Styreopplæring

Ibsenhuset AS hadde opplæring for styret i januar 2017. Da var det en KS-advokat som foreleste om ansvar, etikk, praktisk styrearbeid og styreevaluering. Det følger av styreinstruksen at styreleder skal ta initiativ til å tilføre styret kompetanse gjennom kurs.

Vekst i Grenland hadde seminar for nytt styre i juni 2018. Der ble selskapets aktiviteter og prosjekter gjennomgått.

Grep Grenland AS arrangerer jevnlig styrekurs for styremedlemmer og ledergruppe, de senere årene hvert annet år. Siste kurs ble gjennomført i januar 2017. Neste kurs er planlagt i januar 2019.

Mersmak AS har ikke hatt styreopplæring.

4.3 Vurdering av styreopplæring og styreevaluering

Egevaluering av kompetanse og arbeidsform er generelt ansett som et viktig tiltak for å sikre kompetente og velfungerende styrer. Det er derfor positivt at tre av fire styrer gjennomfører egevaluering. Det er i samsvar med kommunens eierskapsmelding og KS sine anbefalinger. Styret i Mersmak AS har ikke evaluert seg selv.

Alle de fire selskapene har styreinstruks.

Bortsett fra Mersmak AS, har selskapene gjennomført styreopplæring.

5 Konklusjoner og anbefalinger

5.1 Konklusjoner

I hvilken grad er kommunens føringer formidlet og gjennomført når det gjelder valg av styremedlemmer, styreevaluering, styresammensetning og kompetanse?

Skien kommune har formidlet sin eierskapsmelding til selskap som kommunen eier helt eller delvis.

Valgprosess

Valg av styrer/nominering av kandidater til styrer skal ifølge eierskapsmeldingen skje i de politiske partier/partigrupperinger. Skien kommune følger dermed ikke KS sine anbefalinger om å bruke valgkomite ved valg til selskapsstyrer. Vi kan generelt si at den ordningen som Skien kommune har valgt, medfører risiko for at politisk tilhørighet blir prioritert ved styrevalg framfor fremfor kompetanse og personlig egnethet. Ordningen er også lukket og lite formalisert.

Tre av de fire selskapene som er valgt ut til eierskapskontrollen, bruker valgkomite ved styrevalg. Det er bare Vekst i Grenland IKS som har bruk av valgkomite regulert i sin selskapsavtale.

Styresammensetning

Selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS er ikke i samsvar med IKS-loven når den angir antall medlemmer i styret som intervall.

Eierskapsmeldingens føring om at styrer ikke bør ha mer enn fem medlemmer er ikke oppfylt i tre av de fire selskapene.

Ibsenhuset AS og Grep Grenland AS har ikke lovlig kjønnsrepresentasjon i sine styrer. De to andre selskapene har lovlig kjønnsrepresentasjon.

Styrene er ellers valgt med en funksjonstid og størrelse som er i samsvar med vedtekter/selskapsavtale. Eierskapsmeldingen gir ikke føringer når det gjelder ordning for

valg av vara. KS anbefaler at det velges numerisk vara. Bare Vekst i Grenland IKS har numerisk vara til styret.

Styreopplæring og styreevaluering

Eierskapsmeldingens føringer om styreevaluering og styreopplæring er fulgt i tre av de fire selskapene. Alle selskapene har styreinstruks.

5.2 Anbefalinger

På bakgrunn av det vi har sett i eierskapskontrollen, har vi følgende anbefalinger:

- Skien kommune bør som eier sikre lovlig kjønnsrepresentasjon i styrene til Ibsenhuset AS og Grep Grenland AS.
- Skien kommune bør som eier sikre at selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS er lovlig når det gjelder antall styremedlemmer.
- Skien kommune bør vurdere å gi føringer om bruk av valgkomite og numerisk vara i sin eierskapsmelding.
- Skien kommune bør vurdere å vedtektsfeste bruk av valgkomite i Mersmak AS og Grep Grenland AS.

Mersmak AS, Vekst i Grenland IKS og Grep Grenland AS må sørge for oppdatert styreinformasjon i offentlige registre.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Kommentarer til rapporten fra eier og selskap.

Vedlegg 1: Høringsuttalelser

SKIEN KOMMUNE

Telemark kommunerevisjon IKS
Postboks 2805
3702 SKIEN

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	18/20292-5	19.12.2018

Eierskapskontroll i Skien - innspill til rapport

Viser til utkast til rapport oversendt oss 05.12.2018.

Skien bystyret har i sak 73/18 om rullering eierskapsmelding fattet slikt vedtak:
Fram til ny rullering av eierskapsmeldingen i løpet av 2019, nedsetter bystyret en arbeidsgruppe i 2018, bestående av 5 medlemmer valgt etter forholdstallsprinsippet, som går gjennom meldingen og vurderer behovet for endringer/ tillegg, herunder se på det kommersielle kontra monopolvirksomheten til Skien Fritidspark KF og Ibsenhuset AS. Bystyret delegerer valg av arbeidsgruppe til formannskapet.

Formannskapet opprettet arbeidsgruppen i sitt møte 12.06.2018, og ordfører er kjent med at arbeidsgruppen har gjennomført flere møter.

Jeg vil nå sørge for at rapporten oversendes arbeidsgruppen, slik at de blir kjent med innspill og anbefalinger som fremmes av revisjonen.

Med hilsen

Hedda Foss Five
ordfører

Torstein Roalkvam
leder bystyresekretariatet
3558 1305

Brevet er godkjent elektronisk.

Bystyresekretariatet
Tlf: +47 35 58 13 50
postmottak@skien.kommune.no
Post: Pb. 158, 3701 Skien
Besøk Skien rådhus
Bank: 2680.07.01049
Org. Nr.: 938 759 839

www.skien.kommune.no

Telemark Kommunerevisjon IKS
Anne Hagen Stridsklev
Postboks 2805
3701 Skien

Skien 8. desember 2018

HØRINGSSVAR TIL EIERSKAPSKONTROLL

Viser til tilsendt rapport for eierskapskontroll i Skien kommune og vil med dette gi en uttalelse på vegne av Ibsenhuset AS. Rapporten var til behandling i styremøte 5. desember 2018.

Styret i Ibsenhuset AS synes rapporten gir et korrekt bilde av situasjonen for utøvelse av eierskapskontroll mellom Skien kommune og Ibsenhuset AS og dets styre.

Punktene som omfatter antall styremedlemmer, kjønnsbalanse i styret, valg og valgkomité ligger beslutningsmessig under selskapets generalforsamling, og vi vil ta opp dette i neste eiermøte.

Avslutningsvis vil vi si at dialogen mellom eier og Ibsenhuset AS er god med jevnlig møtepunkter og god konstruktiv dialog.

Med vennlig hilsen
Ibsenhuset AS

Roger Hegland
Styreleder

Erik Rastad
Direktør

**IBSEN
Huset**

Fra: Hanne Gro Haugland <gro@vig.no>

Sendt: 6. desember 2018 10:57

Til: TFK-POST-TKR <post-tkr@tekomrev.no>

Kopi: Post Liste <postliste@vig.no>; Ståle Tveit <Stale.Tveit@skien.kommune.no>; Ken Erik Lien <ken@cody.no>; Tore Halvorsen <tore.halvorsen@vig.no>

Emne: Eierskapskontroll Skien og Siljan

Til Telemark kommunerevisjon IKS

Jeg viser til brev av 5. desember 2018 om eierskapskontroll i Skien – høring og eierskapskontroll i Siljan – høring.

I rapporten om Skien, anbefaler Telemark kommunerevisjon bl.a.:

- Skien kommune bør vurdere å vedtektsfeste bruk av valgkomite i Mersmak AS og Grep Grenland AS.

Mersmak AS, Vekst i Grenland IKS og Grep Grenland AS må sørge for oppdatert styreinformasjon i offentlige registre.

- Skien kommune bør som eier sikre at selskapsavtalen til Vekst i Grenland IKS er lovlig når det gjelder antall styremedlemmer.

Mht første strekpunkt, kan det opplyses at ViG har oversendt oppdatert styreinformasjon til offentlige registre.

Mht andre strekpunkt, vil undertegnede videreformidle anbefalingen til styret for videre behandling.

I rapporten om Siljan, gjelder ingen av anbefalingene Vekst i Grenland IKS. Selskapet har derfor ingen merknader til rapporten.

Vennlig hilsen

Hanne Gro Haugland

Næringssjef i Grenland/daglig leder i Vekst i Grenland

Mobil: 97977856

